

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX., ke., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vétesy-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Adalékok a folyóknak mesterséges költetés útján való népesítéséhez.

A genfi egyetem tudós tanára *Oltramare* újabban erős támadást intézett a mesterséges költetés által való halasítás rendszere ellen s nem habozott kimondani, hogy mindaz, a mi ebben az irányban a Costa által meghonosított eljárási módok népszerűsítése óta történt, elhamarkodott dolog, merő pénz pazarlás volt és vajmi kevés eredménnyel járt.

Nevezetesen Svájcban a hivatalos kimutatásokban kitüntetett nagyarányú halasítások — csak 1903-ban több mint 12 millió lazac- és pisztrángféle — mind teljes sikertelenséggel végződtek.

Pedig ha csak 16 koronára teszszük is ezer darab 4 hónapos ivadék értékét, (5–6 korona a peték értéke s 9–10 korona a tenyésztési költség 15 napig a szikzacskók fölemlesztése után s a vízbe bocsátás költsége), már ez maga 192,000 koronával terheli a szövetség és a kantonok költségvetését.

Tegyük hozzá, hogy Svájcban 1888-ban a halászati felügyelő, Frankhauser által Bernben közzétett hivatalos statisztika szerint mindössze 98 halköltető 12.138,000 ivadékot produkált, a mely szám már 1897-ben 23.512,000 mindennemű ivadékra emelkedett 139 halköltetőnél 1904-ben pedig 38.525,000 ivadékra 171 halköltetőből.

Alig hinné az ember, hogy egy oly országban, a hol a haltenyésztés ily rohamos lépésekkel halad előre, *Oltramare* elítélő kritikája alapos megfontolásból keletkezhetett volna. Abban igaza lehet, hogy a természetes úton elért eredményekkel sohasem mérkőzhetnek a mesterséges halasítás methodusai. Minden mesterséges módszer csak a természet utánzásában mérül ki, legyen bár szó tenyésztésről, népesítésről, szaporításról, a költőzködő fajok útja szabaddá tételéről stb. Az ember mindig csak a természeti tényezők megismeréséből vonhat le tanulságokat a mesterséges eszközök alkalmazására. Ebből azonban nem következik, hogy a mesterséges költetés csupa humbug volna, mely fölött feltétlenül pálcát kell törni.

Ám ha hihetünk *Oltramare*nek, a ki saját bevallása szerint Genfben maga látott nyomorult ivadékokat a Rhône sebes folyásába vetni, oly helyeken, melyeket csukák, sügerek zavartak állandóan, akkor tisztában lehetünk a balsiker valódi okai felől.

Az az idő régen elmúlt már, a mikor így lehetett eljárni s a mikor a mesterséges költetésből származó ivadékokat avatatlan vagy hanyag kezekre bízták kieresztés céljából, a melyek gyakran minden óvatosság ellenére rohamos vízsodrásokba vetették bele. Miért nem tettek hasonló tapasztalatokat pl. Franciaországban, mint Svájcban? Mert Franciaországban kitűnően szervezett erdőőrökre hárul ez a feladat, a kik ki vannak tanítva arra, hogy csak alkalmas helyeken és megfelelő elővigyázat mellett eszközöljék a kieresztést. Ime, mily részletes utasításokkal vannak ellátva ezek a Creuse, a Vienne és mellékfolyói vidékén.

„Nem szabad szem elől téveszteni — emeli ki az utasítás — hogy a vízbe bocsátások oly községekben legeredményesebbek, a hol a vidék forrásai vagy a medenczefők vannak. Lentebb fekvő községekben sem lehet ugyan a kieresztéstől eltekinteni, hogy minden óhajtnak elég legyen téve; de ekkor is lehetőleg a főbb medrekbe ömlő kis patakokban kell ezt eszközölni, ha csak ki nem száradnak, vagy pedig csekély távolságra a patakoknak a folyóba ömlésétől.”

„E célra lehetőleg oly helyet kell választani, a hol az ár ellassul, a víz azonban állandó, habár mérsékelt mozgásban van s lehetőleg finom porondos vagy apró kövecses fenékkal. Mihelyt ily helyre akad, az ör beállítja az edényt a vízmederbe s 10 perczig tartja benne, mielőtt a patak vizét az edény vizével összevegyülni engedné. Azután lassanként bebocsátja a friss vizet s az edényt teljesen meghagyja telni, ügyelve arra, hogy föl ne billenjen s ne ürüljön ki egyszerre. Ezen idő alatt meglehetősen, jókora lapos köveket keres s azokat úgy helyezi el a fenéken, hogy búvóhelyül szolgálhassanak az odamenekülő ivadékoknak, a hol a szükséges pihenés után hozzászokhatnak a vízáradathoz. Az edényt sohasem szabad félóránál előbb kiüríteni

engedni, sőt jobb egy óra hosszát várni. Ügyelni kell végül arra is, hogy a kiürítés úgy történjék, hogy az ár ne sodorja messze az ivadékokat.“

Föl kell említenünk azonban, mint a francia rendszer hátrányát azt is, hogy minthogy az ivadékok tenyésztése egészen vagy nagy részben a departementok költségvetését terheli, ennél fogva a halászati hatóság nem választhatja szabadon a bebocsátás helyét, hanem számolnia kell a községek óhajtaival, melyek egyforma jogot formálnak az ivadékok szétosztására. Ebből következik, hogy gyakran a fontosabb községek, melyek nem fekszenek a mederfőnél, hanem a víz valamelyik alsóbb folyásánál, lehangosabban követelik a magok részét az ivadékokból s ily körülmények közt sokszor nagy gondot okoz megválasztani a vízbebocsátás alkalmas helyét, ha nem akarják, hogy a drága pénzt elpocsékolják.

Vannak tehát nemcsak Svájcban, de Franciaországban is komoly nehézségei a mesterséges költetés által való népesítésnek. De ezek elhárítására nem elég idősebb ivadékokat követelni, mint általában teszik, hanem számolni kell a szállítási költséggel is. Mert míg Franciaországban például a jelenlegi, szíkhólyagukat fölemésztett ivadékok mindössze 15—20 frankba kerülnek ezrenként, addig ha csak 12—14 centiméter hosszúságú példányokkal akarjuk a telepítést véghezvinni, ezeknek ezrért 200—300 frankkal kellene számítani a kereskedelmi forgalomban s 140—200 frankkal a magántenyésztésben.

Lehet, hogy többet érne tízszerre kevesebb ivadékok tenyészteni, de ezeket fejlettebb korban bocsátani a vízbe, a mikor tudniillik már képesek zsákmányukat megkeresni s ellenségeik üldözése alól kivonni magokat. Ez azonban mit sem változtat azon a tényen, hogy a szíkhólyagos halacskaival való szaporítások is kielégítő eredményekkel járhatnak.

Négyhónapos ivadékok (két-két hónapot számítva az embrióra, hat hetet a teljes kikelésre s tízenöt napot — egy hónapot a szíkcacsó fölemésztése után) kitűnő alanyokat szolgáltatnak a népesítésre, föltéve, hogy középkorú, egészséges szervezetű tenyészhalaktól származnak, nem tartották túlszűfoltan a szíkcacsó fölemésztése után s a vízben a természetes ívóhelyeknek megfelelő viszonyok közt gondosan helyeztetnek el.

A mi az éves pisztrángokat illeti, azok kétségkívül kitűnő benépesítési alanyok volnának. Van azonban egy komoly veszélye az ily fiatal pisztrángivadékok kora márcziusban való vízbe bocsátásának, tehát oly időben, a mikor a pisztránghorgászat nincs törvényileg eltiltva. Mi biztosítékot találhatnánk ugyanis arra nézve, hogy az orvhalászok nem fogják horgukat kivetni ép azokon a helyeken, a hol a behalásítások történtek? Törvényes tilalmazásra gondolunk? De hisz ennek végrehajtására száz és száz embert kellene mozgósítanunk minden tiltó tábla mellé. Vagy talán úgy akarnók megkerülni a nehézséget, hogy őszre, a pisztráng kíméleti időszakára halaszszuk a bevetést? Ez azonban sok előre nem látott nehézségbe ütköznék, annival inkább, mivel a kérdést még egyáltalában nem tanulmányozták behatóan. Szóval az éves pisztrángokkal való népesítés lehetősége ellen az orvhalászatra való tekintet harczol. Három-négy helyen még lehetséges talán az ellenőrzés, de mindenütt nem.

Ez a hátrány nem forog fenn a négy hónapos alanyokkal való népesítésnél, a melyeknek fogása senkit sem csábít. De mindenesetre enyhíthető az által is, ha a helyszínén költetett kis pisztrángokkal eszközöl-

juk a népesítést, mert ily módon pénzbeli áldozatot hárítván a községekre folyóvizeik halasításánál, ez a lakosságot szigorúbb felügyeletre és erélyesebb fellépésre fogja ösztönözni a tiltó rendeleteknek ellenszegülő orvhalászok ellen.

Két svájci tudós, Heuscher és Fuhrmann különben újabban érdekes útmutatást írt a svájci vizek halasítására szolgáló pisztrángok tenyésztéséhez, a melynek alap gondolata községi halastavak létesítése. Ugyanerre szólították fel csak nemrég Franciaországban is szakkörök az egyes községeket, a melyeknek költségvetése megengedi, hogy e célra 200—500 frankot szánjanak s ily módon lehetővé tegyék, hogy a népesítési anyag ivadékból kis pisztránggá fejlődve telepíttessék át a tavakat tápláló patakokba vagy a közeli folyóvizekbe. Természetesen ez a lépés is nehezen fog egyhamar célhoz vezetni. Franciaország községtanácsainak szellemi színvonala sem elég érett még arra, hogy visszhangra találjanak bennök oly kérdések, a minők a folyóvizek népesítése, befásítások, irtványföldek hasznosítása, némely közegészségügyi intézkedések vagy a vadászati jog kommunalizálása.

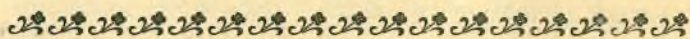
Téved azonban Oltramare abban is, hogy a midőn összehasonlítja a mesterséges költetésből származó ivadékokat a természetes ívből eredő ivadékkal, az előbbiről azt állítja, hogy mivel gondosan óvakodtak neki táplálékot adni a szíkhólyag fölemésztése ideje alatt, ennél fogva a folyóba bocsátva bizonyos inferioritásba jut az utóbbihoz képest, mely e természetes tartaléka birtokában is még utána kap a víz által magával sodort crustaceáknak és kis infusoriáknak.

A ki látta mesterséges költetésük folyamata közben a szíkhólyagokat még föl nem emésztett ivadékokat, vagy akár csak két-három héttel is annak fölemésztése után, meggyőződhetett arról, hogy ezek semmi után sem kapnak, illetőleg egyetlen mozdulatot sem tesznek, hogy egy szemeik előtt még egyáltalán észrevehetetlen zsákmány után vessék magukat, hanem izegve huzzák meg magokat a medence azon szögletében, a hol a vízár legerősebb, akár a beömlésnél, akár a kifolyásnál s idejüket azzal töltik, hogy az élenyvel telített vizet habzsolják és a szabad éleny felhasználása után ismét kibocsássák. Bizonyos, hogy lételüknek ezen első időszakában ez az élénk belégzés elegendő kezdetbeli fejlődésükre.

Ha Oltramare azt hiszi, hogy ez másképp van a szabad ívóhelyekről kikerült ivadékoknál, úgy alighanem csalódik. A patakok vize télen át nem tartalmaz úgyszólván semmi tápanyagot, vagy apró crustaceákból és infusoriákból álló úgynevezett plankton, csak ha a folyó víz hőmérséke néhány órán át 10—12 fokra emelkedik, kezdődik meg a szerves élet s fejlődnek ki a plankton csirái. Már pedig ép ez időben szokták az ivadékokat vízbe bocsátani. E tekintetben tehát a természetes ivadékok semmi előnnyel nem bírnak a mesterségesen tenyésztettek fölött.

Nem lehet kétségbe vonni, hogy mindenesetre óhajtható volna, ha a folyóvizek népesítése egy éves pisztrángokkal történék a költőházakból vagy patakbeli költetőkből kikerült négyhónapos ivadékok helyett, de ezt elérni egyelőre még alig lehet. Hisz maga Svájc 1903-ban a kormány ellenőrzése mellett vízbe bocsátott 38.525.000 négyhónapos lazac-ivadékkal szemben csak 1566 egy évest tudott e célra fordítani, pedig a szövetségi kormány 23.816 frankkal támogatja évenként haltenyésztését, tehát körülbelül annyival, mint Franciaország. Az Egyesült-Államok

édesvízi és sósvízi halasításánál is 1902-ben egy milliárd és 488 millió petével csak 6 millió 870 ezer egyéves hal állott szemben.

Két nevezetes hal természetrajza és horgászata.

(Folyt. és vége.)

A csukának legnagyobb változata és kétségen kívül a legérdekesebb édesvízi hal, mely a sporthalászat szempontjából is a legelső köze sorozandó, úgy terjedelmét, mint erejét és ellenállását véve tekintetbe, a mascalong. Az Esox családnak legnagyobb tagja ez. Két fajtája van: a pettyes mascalong (*Lucius masqualongi*) s a pettyetlen (*Lucius ohioensis*). Utóbbi az Ohio vízöntéseit és csatornáit lakja, s nevét is onnan kapta, legtömegesebben azonban a Chautanqua-tóban fordul elő. A pettyes mascalong bőven található a Szent-Lőrinczben, a Nagytavak vidékén és északi Kanadában.

A mascalong hét és fél láb hosszúra nő s száz font súlyt érhet el. Elképzelhető, hogy ilyen halnak a fogása sportszerű eszközökkel erős küzdelemmel jár. A hal indián nevét kilencz különböző módon ejtik ki.

Nagyon szaporán azért sehol sem fordul elő, részben közismert kannibalisztikus hajlamai miatt, részben azért is, mert oly falánkan kap a halász horgába. Jó szerencse, hogy maga a hal szapora faj, a mennyiben a felnőtt nőstények 60,000 petét raknak s a mesterséges költetés útján való szaporítást is jó siker koronázta a chaitauguai költőtelepen, úgy, hogy a hal jövőben bizonyára nagyobb számban lesz található.

Különösen Amerika nyugati részein erősen horgásznak rá s igen dicsérik a vele való foglalkozást. Érdekesekek azok a csalik, a melyekkel fogják. Van egy mesterséges csalija, mely olyan mint egy madár, fehér zománczozott testtel, piros szövetből készült két szárnyal s nagy vörös farktollal. Az egész olyan mint egy tollabda, de mint csali kitűnő. Más műhalak, a melyekkel fogják, még különösebb alakúak és olyan hullámot csapnak a vizen, mint egy kisebb fajta gőzös.

Mindamellét a mascalong nem olyan hal, a mely szüntelen táplálék után lesne, azért a horgász közmondásos türelmére sokszor nagy szükség van, addig, míg eljön az idő, mely bőven kárpótolja várakozásáért. Vannak idők, a mikor két-három napig következetesen vonakodik kapni, a hal azután egyszerre az ellenkező végletbe csap át, de se légy, se rovar nem vonzza, bármekkora legyen is az, a tápláléknak húsnak kell lennie, legyen az hal, madár vagy emlős és pedig elevelnek, mert általában a mascalong csak akkor nyeli el áldozatát ha elevelen. Sok példát tudnak felhozni oly esetekre, mikor a mascalong korai véget ért falánksága folytán valamely igen nagy halnak mohó elnyelése miatt. Így egy kiszáradt tó medrében egyszer egy mascalong koponyájára bukkantak, a mely vízont egy hatyú koponyáját zárta magába, a melybe a mascalong fogai egészen belefúródtak, annak jeléül, hogy az erős szárnyast a hal azon idő alatt támadta meg, míg fejét a víz alá tartotta s a rákövetkezett ádáz és heves küzdelemben valószínűleg egymást fojtották meg. Ez a hal súlyban mintegy hetven font lehetett.

Említenek egy más holtan talált, ötfontos halat is, a melyet nyilván megfojtott egy torkán akadt háromfontos hal, melyet csak félig tudott elnyelni. Általában oly falánk állat a mascalong, hogy minden élő terem-

tést föl akar falni, mely szeme elé kerül. Óriási varan-gyos békákat, jókora kacsákat, kisebb vízi szárnyasokat s vízi emlősöket egyaránt magába temet tátongó torka. Szerencse, hogy ez a gyilkos hal nem kóborló természetű, mert különben kevés hal kerülné el sorsát, még saját fajtájából is. Ritka időközöként mozdul el leshelyéről s akkor minden más hal, legyen az kicsiny vagy nagy, ijedten menekül előle. Beszélnek is eseteket, a mikor ez a hal a kanadai tavak partjain fürdő indián gyerekeket ragadott el. Az pedig szintén megtörtént, bár hiteles esetekről emberemlékezet óta alig van tudomásunk, hogy e rút szörny megjelenése annyira megijesztett némely gyereket, hogy a vízbe fulladtak.

A közönséges csukához, eltekintve terjedelmök különbségétől, igen nagy hasonlóság fűzi a mascalongot. Ugyanaz a hosszú orrmány, kigyóyszerű szemek, ragadozó jellegű állkapocs, mely különösen a nagyobb mascalongnál vadkanserű oldalgyarakat mutat, a melyek nagyobb példányoknál nem ritkán több mint egy hüvelyk hosszúak. A mascalong feje hosszú és lapos s állkapcsa elég tágra képes nyílni, hogy bekapjon ugyanakkora halat mint ő maga. Alsó állkapcsa, befelé hajló fogakkal, jobban előrenyúlik mint a felső s ezáltal bulldogszerű kinézést nyer; fogai alól, ha egyszer közükbe kapták az áldozatot, nincs menekvés. Nem csoda tehát, ha minden hal rémülten tér ki a mascalong útjából.

Szokása alkalmas búvóhelyet választani, mely részben el van rejtve a vízi növényzet mögött, de mindig közel a többi halak útjához. Itt üti fel ez a vízi farkas tanyáját s jaj annak a lénynek, mely háborgatni meri, mert valamelyikök összetépvé, hasogatva kerül ki a harczból. Itt rejtőzik komor magányosságban; uszonyai mozdulatlanok, szeme mereven szegződik előre, szája félig kitátva, csak épp egy kis arany csillám látható hátán, a mint a fű között elrejtőzve megvonul. De minden pillanatban megmozdíthatja hatalmas farkát és hátuszonyait, melyek mennydörgésszerűleg csapnak le s egy pillantás alatt az üldözött tárgy eltűnik szem elől. Mint a Déli-tenger tarponja, úgy üldözi a kis halakat maga előtt, hogy azok sokszor a víz felületére szök-dősnek fel hiu menekülési kísérleteik közben. Nem egyszer látni széttépett, megsebzett, félig dögölt halakat a víz felületén, néma tanúit annak, hogy a rabló hal többet ölt meg belőlük, mint a mennyit el tudott fogyasztani. A csöndes víz gyakran jó hirtelen mozgásba, ilyenkor ötvenfontos mascalongok kelnek gyilkos birokra vagy pedig egyikök gyanútlanul elhaladó áldozatára vetette magát.

Nem korai kelő a mascalong; a nap már jó magasan áll, melőtt kémszemléjét megkezdené áldozata után. De attól fogva egész sötétig folyvást éber s mindig kész arra, hogy villámgyorsan csapjon le zsákmányára. Tanyáját azonban sohasem hagyja el nagy távolságra s ha sikerült megragadnia zsákmányát, rögtön visszatér nyugodtan emészteni. Irtó kalandozását azonban addig folytatja, míg terjedelmes szájában hely van még táplálék befogadására.

Ha a mascalong elkapta a horgot, a horgász mindjárt tisztában van felől. A nyél vége kettős ríngással hirtelen meghajlik s ilyenkor gyorsan kell cselekedni és nagy vigyázattal, mert a zsinegnek a fű közé gabalyodása föltétlenül nemcsak a zsákmány, de a csali és a zsineg egy részének elvesztésével jár. Állandó figyelemre van szükség, mert a mint a hal a horog csiklandását érzi, a levegőbe ugrik s dühösen rázza-rángatja a forgó kanalat, ígykezve minden módon kidobni szá-

jából. Azután a zsineg engedni kezd, majd újabb erővel kezdődik a küzdelem. A nyél ilyenkor feszül meg legjobban, mert csak most kezdődik az igazi harcz, de az erősen tartó kéz a halat lassanként a csónak felé fordítja s az ellenállás gyöngülni kezd. Nemsokára feltűnik a hal nagy hátuszonya a vízszínen, de csak egy pillanatra. Hirtelen ugrással ismét felszökik, vízfelhőt támasztva maga körül. Majd újból alámerül s roppant gyorsasággal kezd úszni a csónak irányában, úgy hogy alig lehet a zsineget fölgombolyítani. Akkor a víz felületén ide-oda kering, mintha teste köré akarná csavarni a zsineget. De a harcz még korántsem ért véget, s némely horgász, hogy megakadályozza a hal felfelé ugrándozását, a nyél hegyét a víz alá meríti. Ez gyakran sikerrel jár, de a hal e közben ismételt kísérletet tesz a növényzet közé menekülni, s ha nem bukdácsol párszor fején át, a fenékre lapul mint a lazac.

Rendesen mint a jó birkózó, csak azért szünteti be a harczot, hogy lélegzetet vegyen s új erőre kapjon, azután újra kezdi lázas ficzkándozásait, hogy megszabaduljon. A mint megpillantja támadóját, újra dühre gerjed s időnként megismétli előbbi fogását, de erőlködése mind rövidebbek s végre, úgy egy órai nehéz küzdelem után, a hal a csónak felé úszik, dühös szemekkel figyelve támadóját s várva az alkalmat, hogy az ellenállást újra megkísértlje.

Most nem kell tovább habozni, végezni kell az állattal alaposan. Egy erős, jól irányzott csapás a hal vállai közé, elvégzi azt, a mi még hátra van s utána a halat a csónakba emelik. Némely horgász biztosabbnak véli revolvert használni vagy bottal ütni agyon az állatot. Mindenik módszer czélszerű a maga nemében, de mindegyikhez sok higgadság és lélekjelenlét szükséges.

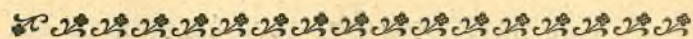
Sem a fogás módja, sem a halászó szerszámok tekintetében nem lehet a mascalongot összehasonlítani a lazacczal. Az igazi lazaczhorgászat műlégygyel és tizenkét lábas nyéllal egészen más, mint ötven lábrol vetni be a csalit egy csónakból, rövid vaskos nyél használatával kötve egybe, mely nem hosszabb hét lábnál s húr helyett sodronnyal van ellátva. Sőt egyáltalán kétséges, hogy nagyobb fajta mascalongra lehet-e más módon horgot kivetni? A használni szokott készség erőssége kitetszik abból, hogy megessett már, hogy harmincegy fontos hal a farkánál fogva akadt fenn. Mikor utána kapott a horognak, bizonyosan elhibázta, aztán megfordult s a horog ép hátuszonya alatt hatolt testébe. Természetes, hogy a halnak ebben a helyzetben kétszeres ellenálló ereje volt.

Nem is lehet senki biztos abban, bármily nyugodt idegzettel rendelkezék is, hogy elejti zsákmányát, a míg csak az csónakja fenekén nem fekszik. De mint sport aztán, a mascalongra való horgászás felülmulhatatlan s e mellett legváltozatosabb, mert minden egyes hal játéka és fortélyja különböző. Abban azonban egyeznek, hogy mindegyik akként akarja eltávolítani a halalos horgot szájából, hogy erős farkával csapdossa állkapcsait s ez a manőver sokszor a víz felületén, a horgászó szeme láttára megy végbe. A mellett nagyobb mascalong fogásához jelentékeny testi erő is szükséges.

Bár a hármas horgok újabban igen elterjedtek, azért kettős horog is teljesen elég bármily nagy terjedelmű halnál. Bronz-, ezüst- vagy rézforgókanál piros tollal vagy a Pflueger-féle tendem is jó csalogató, bár utóbbinak hármas horga van. De ha egyes horog elég arra, hogy kilenczven fontos lazacot tartson, úgy a kilenczven fontos mascalongot is elbírja ez.

A pettyes mascalong különben formában, színben sokkal kevésbé szép a pettyetlen mascalongnál, azonkívül utóbbi sokkal játékosabb is, úgy hogy a horgászó sport szempontjából minden tekintetben fontosabb.

V. S.

A harcsa és horgászata.

Irta: Öreg horgász.

A harcsa édes hazánk vizeinek halóriása. Húsa jó és horgászása érdekes és izgató. Hogy a harcsa mily nagyra nőhet, arról hiteles feljegyzéseink vannak s a mai halászoknál élő hagyományok sokszorosan tanúszkodnak. Sajnos, napjainkban nem hagynak már neki annyi időt, hogy megnőhessen, mint hajdanta.

Gyermekkoromban magam is láttam egyet, mely 4 öreg mázsán felül volt. A feje az első saraglyán volt megkötve és a farka a szekér hátulján a földön uszott.

Azt hiszem azonban, olyan nagyra még se nőtt, mint a mekkorának karlsbadi cseh házigazdám előtt egyet lerajzoltam, viszonzni akarván ennek azon halász latin meséjét, a mely szerint ő fiatal korában egy 25 fontos lepényhalat fogott műlégygyel, mert hát az én harcsám méltó párja volt Jónás csethalának, nem kisebb Arany Jánosnak a „Nagyidai cigányok“-ban leírt ama csethalánál, mely Csóri Ferke feleségét, Évát a két rajkóval lenyelte és a melyiknek májából 5 évig éltek.

Kikötöttem becsületes csehemnél, hogy csak úgy hiszem el a 25 fontos lepényhal fogását, ha ő se kételkedik az én harcsám méreteiben, mert hát így követelte öreg horgász reputációm s mint vélem, ő jobban hitt nekem, mint én neki. De félre a tréfával és térjünk kis cikkem komolyabb részére.

Bármely halfajra csak úgy horgászhatunk sikerrel, ha annak életmódját, viselkedését, kedvencz eledelét, a zsákmány megszerzésének módját alaposan ismerjük. Ezek nélkül hiába vadászunk, avagy halászunk rájuk, csak véletlen, ha zsákmányhoz jutunk.

A harcsa horgászatát a német sportírók lekicsinylik, állítván, hogy arra horgászni alig érdemes, mivel a harcsa nappal lyukában fekszik és csak éjjel megy táplálékot keresni. Eme tulajdonságánál fogva merő véletlen, ha horogra kerül. Am ebben a tudós és alapos német sporthorgászok ugyancsak tévednek.

Lehet, hogy a német harcsa hidegebb vérű a magyarnál, avagy hogy ott jobban bővelkedik takarmányhalban és e miatt éjjel is jól lakhatik, nincs kizárva az sem, hogy a német harcsának kisebb az étvágya, mint a mi harcsánké, vagy végre, hogy az ő harcsájuk sokkal lustább mint a mienk; de tény az, hogy én már igen sok harcsát fogtam, nemcsak este, de fényes nappal is.

Igaz, a harcsa a nap legnagyobb részét lyukakban, gödrökben, pandalyokban és tuskók alatt lesen állva jobban mondva elfeküdve tölti s eme jellemző tulajdonságából származik jó neve: *a leső harcsa* elnevezés.

Testalkata is mutatja, hogy a harcsa nem termett zsákmányának úzésére, hiszen nagy és feltűnően széles, e miatt otromba feje gátolja a sebes úzásban; lesből azonban villámgyorsan bír előtörni, annál is inkább, mivel ebben hajlékony, felette ruganyos farka segíti, melyet les állásban meggörbít és avval mint aczélrúgóval löki testét előre.

Bajuszáról sokan azt tartják, hogy azt táplálékszerzésre használja, olyan értelemben, hogy a víz fölé eresztve, szunyog és egyéb repülő vízi rovarok tapadnak ahhoz,

avagy pedig hogy a víz alatt a kis halak tuskógyökérnek véelve játszanának vele s ezeket, mint a rovarokat, a bajuszszálak megfelelő irányításával a szájába tereli. Azt gondolom, ez alig felel meg a valóságnak, mert alig hihető, hogy a nagyon félénk halak minden mimikri daczára fel ne ismernék a veszedelmes ellenséget. Inkább tapogató eszköze az neki, mert ha a vizek fenekén úszik, ezzel kémleli a víz fenekét és szerez tudomást az ott fekvő élettelen kisebb zsákmányról, mert szemei sajátságos állása folytán csakis felfelé lát.

Ugyancsak tévesnek vélem azok nézetét is, a kik azt hiszik, hogy a harcsa szülői szeretetből őrzi az ikráját. Hátha ilyen gondos szülő, akkor miért falja fel kisebb atyafiait? Igaz, valóság az, hogy a harcsa őrzi ikráit, de nem ám a szentimentális haltudósok részéről kitálalt okból, hanem gyomra iránti szeretetből. Jól tudja ő kelme, hogy az ikrája inyencz falatja a békának és rájár arra. Ő meg szereti a békát, tehát tulajdonképpen ezt lesi. Szigorúan ragaszkodik ahhoz az elvhez, hogy a nagyobb rabló felfalja a kisebbet. Ha a leshelye előtt folyó keszeg-promenádnál révén nem juthat elegendő zsákmányhoz, vagy pláne ha ez egészen kimaradt, a leső harcsa rablóútra indul. Lassan, óvatosan, szinte csúszva halad a víz fenekén, féregszerű bajszával szondírozva, apró szemeivel sunyin felfelé lesekedve. Ha aztán prédát észlel, hajlékony nagyerejű farka segítségével mint a nyíl tör felfelé prédájára. Eme tulajdonságánál fogva, ha útközben észreveszi a horgon ficzánkoló csalit, egész erővel veti magát arra és rajta vesz. Ám ha e közben alkalmas leshelyhez jut, ott rendszerint megáll és hosszabb-rövidebb ideig vesztegel. Rendesen esthómályban indul rablóútjára, de megteszi napközti is, ha étvágya így kívánja.

Horgászását többféleképpen űzik. Fogják nevezetesen: 1. fenékhorggal; 2. éjjeli úszóhorggal; 3. rendes kosztos horgon horognyéllel; 4. butykázó- vagy kuttogatóval és 5. vontatott horggal, forgóval vagy fémszalival.

Az első két mód professzionátus halászok eszköze lévén, csak röviden érintem.

1. A fenékhorg.

Hús-harmincz méter hosszú erős zsinigre mint horogóra 100—120 cm., 40—50 db, sőt ennél is több közökben, erős patonyon függő vaskos horgokat kötnek és e készséget, miután a horgokat kis hallal, békával, felcsalították, napmentekor csónakról a víz fenekére eresztik, úgy hogy szépen kinyújtva feküdjön a víz fenekén. A horogin egyik végén súlyozó van, míg másik vége a parthoz lesz erősítve és a készség reggel, hajnalhasadtával felszedve. Néha igen szép zsákmány jár.

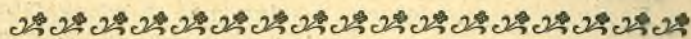
2. Az éjjeli úszóhorg.

Egy 15—20 méter hosszú zsinigre mint horogóra haktató és súlyozó ólom nélkül ráerősítjük a kis élő hallal vagy kecskebékával csalizott horgot.

A horogin egyik végét a parthoz kötik, a zsinórt annyira felfágyva, hogy a horogtól számítva erre $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ méter maradjon fágyázatlan. Majd egy 130—160 cm. hosszú ruganyos fűzvevesszőt, 45° alatt, a part szélébe szúrunk és ennek a végére lazán felerősítjük a horogint, úgy hogy a csali 50—60 cm.-re merüljön víz alá. Különösen fontos a csalizást akként eszközölni, hogy élve maradjon és lehetőleg könnyen mozoghasson, akkor pedig, ha a ragadozó a csalit bekapta, a horogin a fűzvevesszőről akadálytalanul leszaba-

duljon. Ezt a horgot is este szokás felállítani és kora reggel feljárni. De lehet egész napon át is a vízben hagyni, ha nem tartunk azoktól, a kik akárhányszor nem csak a megfogódott halat, de még a szerszámot is elviszik.

(Vége köv.)

A házikacsa és a haltenyésztés.

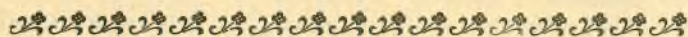
A vizeken uszkaló házikacsa, ott, a hol haltenyésztépek fenntartásáról van szó, temérdek veszedelmet és pusztításokat okozhat. Telhetetlen falánk természetével nemcsak a halivadékokat habzsolja, hanem a fiatalabb halnemzedéket, sőt a halak természetes és mesterséges tápszerét is egyaránt fellakmáozza. A falvakmenti s a falvak közelében húzódo csermelyek és patakok víztükrén hazánkszerte szélében-hosszában találkozhatunk a vígan úszkálgó házikacsával, sajnos ott is, ahol hegyvidéki vizeink egyike-másika a pisztrángtenyésztet céljának mindenképp megfelelni. A haltenyésztők és a halászok eminens érdeke volna a vizeken garázdálkodó házikacsákkal szemben a zálogolás jogával élni, ugyanezt a külföld egyes telepein is szélében-hosszában szigorú következetességgel megteszik, még pedig ott, a hol a törvény §-a idevágóan még nem intézkedik, legalább is helyhatósági rendeletek igénybevételével.

A ki házikacsát kíván tenyészteni, ne cselekedje ezt a halászat érdekeinek rovására. A sok költséget és fáradságot fölemészto halivadék rendeltetése nem az, hogy vele a telhetetlen kacsát hízlalgassuk. A hol haldús patak vagy éppen haltenyésztet van a községek közvetlen közelében, éppen nem oly nehéz feladat a vizekből a szükséges mennyiséget kisebb olyan tócsák, tavacsák, esetleg öntözés céljaira is szolgáló csatornák táplálására felhasználni, a hol aztán a házikacsa is sürgölődhetik. Az ilyen vízrezervátumokon a házikacsa-tenyésztet létköreit mindenképp pompásan lehet biztosítani anélkül, hogy ezáltal akár a kacsatenyésztésnek, akár pedig a haltenyésztetnek is bármi hátrányt kellene szenvedni. Az érdekelt helyhatóságok maguk volnának hívatottak a haltenyésztet érdekében mindott közbelépni, a hol arról van szó, hogy a falánk házi vízszárfnyasféle távoltartásával a haltenyésztet érdeke megóvassék. Ha szarvasmarhámat avagy sertésemet érzékenyen megzalogolják azért, mivel tilos területekre téved, ha vadászebemet a szomszéd erdők tulajdonosa lepuffantja, azért, mivel saját vadászterületére merészkedett, miért ne járhassek el hasonló joggal halasvizeimen az ugyancsak csunyán garázdálkodó házikacsa falánk csapataival szemben!? Több biológiai állomás, úgy egy-két haltenyésztetlep is, köztük a lotharingiaiak, ismételt megfigyelések tárgyává tették a halállományban pusztító házikacsát avégből, hogy megállapíthassák a kacsákártételeinek nagyságát. Az eredmény minden esetben megdöbbenő volt. Az a kacska, a mely napszakában, vagyis reggeltől estig a vizeken úszkál és keresgéli ott napi táplálékát, átlag 250 gramm, tehát $\frac{1}{4}$ kilónyi halanyagot pusztít naponta. Így tehát 100 kacska egy hónap alatt egy-egy halgazdaságból legalább is 750 kilogrammnyi hallal képes megtizedelni, ha ugyan őket szabadon engedik garázdálkodni.

Szemmelláthatóan érzékeny károkat okoz a kacska magasabb tájak vizeinek pisztrángállományában is. Házikacsával minden faluban találkozhatunk, még a havasi falvak legrejtettebb zugaiban is. A csobogó, kristálytisza vizek pisztrángivadékát nem egy helyütt a házi-

kacsa tizedelte, sőt semmisítette meg oly fokig, hogy ott ma már pisztrángnak híre-hamva sincs, pedig hát a kacsán kívül maga a természet is, főként a kedvezőtlen időjárás, a tavaszi borzalmas áradatok, az abnormis hosszantartó nyári aszály, a minő pár év előtt Európa szerte tizedelgette a halállomány közül legfőként a pisztrángot, a vízszabályozások hátrányaival együtt, mindmegannyi káros tényezői a haltenyészetnek még akkor is, ha nem szegődik aztán ráadásul a legkapzsiabb halfogyasztók egyike, a házi kacsa is, a haltenyészet ellenségévé. Az a haszon, a melylyel a házikacsa a vizek káros rovarféléinek és azok petéinek, álczáinak pusztításával egyebekben javunkra van, egyáltalán szóba sem jöhet azzal a horribilis kártétellel szemben, a mit a szabadon garázdálkodó házikacsa a haltenyészet terén elkövetni képes.

Gy. Gy.

Halfogóeszközök és halászati módok.

Írta: Lakatos Károly.

(Folytatás.)

A hagyomány azonban e halászatnak egy régibb módját is őrzi. Hajdanában, mikor Tihany félszigetét még erdő borította s a nép téli munkáját az erdő szolgáltatta, a halászbokrok nem tanyázhattak naphosszat a parton s a hegyenjárás is inkább önkényes volt. Akkoron a hegyenjáró kiállott a csúcsra s a falutól a hegyenjáróig kellő távolságban gyerkőczök állítottak föl. Mihelyt a hegyenjáró észrevette a „látott halat“, oda kiállott a legközelebb álló gyereknek: „Gaardaa!“ Száj-ról-szájra röpült a hír a helységbe s az az ember, asszony, a ki a templom táján hallotta a jó hírt, föl-szaladt a toronyba s félreverte a harangot, minek hallatára a halászember otthagyta munkáját s kirohant a partra. Annyi bizonyos, hogy a „látott hal“ a magyar halászatnak legvonzóbb képei közé tartozik.*)

Erdemes a megemlítésre, hogy Németország és Osztrákország egyes vidékein a halások nem szívesen látják, ha a garda, keszeg hálójukba kerül, mert azon babonás hiedelemben vannak, hogy csak minden hetedik esztendőben jelenik meg és hogy háborúnak, pestisnek, éhhalálnak és egyéb bajoknak hírnöke.

Nem oly jelentékeny, de mégis bizonyos izgalomba ejti a balatonvidéki halászság szegényebb részét ez a hír is, hogy — „*forr a küsz!*“! — Ez azt jelenti, hogy a balatoni szardella — a *küsz* (Alburnus lucidus) szintén nagy seregekbe verődött és a víz felszínét olyszerű mozgásba hozza, mintha e helyen a föld alul forrás törne elő. Meglátja jó messziről a víz felszínének alig észrevehető fodrozását az élesszemű halász, hosszúnyelű „szák“-jával hirtelen alámerít és ezer meg ezer fényes halacsokát ürít ki bődön-hajójába. Folytatja is szorgalmasan a „csurgó kisz merítését“ és csakhamar tele egy „hajó“. Kocsira rakja zsákmányát, elmegy vele faluzni és végig kiáltja, hogy — „*kiszet!*“! A falu népe odátudul s ki a milyen edénybe hozza a cserekukoriczát, árpát, rozst, ugyanazon edényét megtölti érette friss cserekiszszel. Hiába biztatja halászsunk a falu népét igazi magyar humorral, hogy elfogadja a „mosatlan búzát“ is, — mert azt nem kap, mert igen értékes csereanyag-nak tartják. Egy kocsí küszért, egy kocsí gabona!

Érdekes példája az ősi cserekereskedésnek. Nyíltan való üzését e jövedelmező ősi kereskedésnek megszüntette a modern halászati törvény, de azért titokban,

azt hiszem, merít most is a szegény halász családjának egy pár tepsire valót, mert lelkiismerete nyugodt, hogy a szákkal való merítés után marad azért elég a fogas-süllőnek is e túlszapora fajból. Osztom én is nézetét s meg vagyok győződve, — írja *Vutskits* dr., a balatoni halászat jeles krónikása és bűvára, — hogy tanult, igazi magyar halász nem úz soha irtó halászatot, mert gondol az holnapra is! Az aprószemű küszhálónak eltöltése nagyon is helyén való volt, mert az nemcsak a küszet, hanem egyéb nemes apró halivadékot is megfogott, hogy azonban a szákkal való merítéskor csakis tisztán küszet foghatunk ki, azt tapasztalatból állíthatom.

Télen a *keszegféle* hal, mely alatt a balatoni halások a *piros-szárnyú keszeget* (Scardinius erythrophthalmus), *lapos keszeget* (czápa, keszeg: Abramis bollerus), *karika-keszeget* (doboka keszeg: Blicca argivoleuca) és a *dévért* (keszeg-büke: Abramis brama) értik, jegeshalászata is igen jól fizet.

A dévérkeszeg a Balatonnak tömegre nézve legnagyobb jelentőséggel bíró hala, mely a parti lakókra nézve valósággal néptáplálék számba megy, melyet éppen közönséges, gyakori és olcsó volta miatt nem becsültek meg oly mérvben, mint azt méltán megérdemli — mondja *Vutskits*. És igaza van . . . Mert a dévérkeszeg fehér húsa, bár szállás, mégis jóízű és a német inyenczek szerint a sokkal keresettebb kövér ponty húsát jószágra felülmulja és mint legolcsóbb hal a gardával egyetemben Zala, Somogy és Veszprém megyék szegényebb sorsú lakói mindennapi kenyérének mondható. Jó néhány évvel előbb ő krajczárért mérték kilóját, ma azonban aprajáért 24 kr., öregebb-jeért 40 krajczárt is fizetünk.

Hogy mily csekély értéke volt a Balaton mellékén a dévérkeszegnek, arra jellemző, hogy sem az orvhalások, sem a horgászok nem tartották érdemesnek fogásával vesződni, sőt halászaik is egyedül az öreghalóval igyekeztek bekeríteni, de más fogási módjaira, mint szigonyozásukra, véghoroggal vagy más szerszámmal való kifogásukra, mint az Németországban divik szel-tiben, nem is gondoltak.

Svédországban is sokkal nagyobbra becsülték őket és a könnyen megijedő és ívásukat félbehagyó keszegek nyugalmáért, a tavak közelében fekvő templomokban eltiltották a harangozást ívásuk ideje alatt. Nagy-britanniában és Németországban a keszeg ma is a horgászok kedvenc hala, mert könnyen jár a horogra és az sem riasztja el, ha társait egyenként a szárazra kerülni látja.

A balatoni téli keszeghalászatokat illetőleg, dr. *Vutskits* egy adatára támaszkodva: érdemesnek találom a följegyzésre, hogy régebben Siófok körül egy jegeshalászat alkalmával, egy húzásra 180 métermázsa keszeget fogtak; sőt arról is tud *Vutskits*, hogy a Balaton egyes mélyebb helyein, 300—400 métermázsa keszeget is kihúzott az öreghaló.

Azonban nemcsak jegeshalászatok idejében, de gyakran nyáron is oly nagy mennyiségű keszeghalat fogtak ki a Balatonból, hogy frissiben értékesíteni nem tudták, hanem besózott és megszártított állapotban küldték piacra. Azonban néha télen is előfordult a túlon-túl való halfölösleg, mely esetben halzsír kiolvasztására használták a felesleges halprédát.

A balatoni besózott halnak persze külföldön volt a piacza, mert a magyarság nem tartja illendő kome-denciának a töltött káposztához és jó halpaprikához szokott gyomor számára, hanem a rácszág nagyon kap

*) „A magyar halászat könyve.“

rajta, az oláhság meg éppen mennyei manának tekinti a gürhes, sivány halállat zörgős pecsenyét...

Még jelentékeny halászati foglalkozást nyújtott a Balaton őshalászainak a fogas, süllő és csuka jeges-halászata.

A magyar halfauna legelőkelőbb halalakjai közé tartozó *lazac* (*Trutta salar*) semmi különleges halászati módra nem adott alkalmat őshalászainknak, a mi érthető, mert hazánkban csakis a Poprád az egyetlen folyó, a mely látogatásával dicsekedhetik és a hová a Visztulán és a Dunajeczen át kerül. Aránylag elenyészően csekély egyedszáma miatt tehát nem sok ügyet vetettek rá a professzionisták, de annál inkább a sport-horgászok; külföldi előfordulási helyein, például a nyugati és északi államokban annál inkább képezi a nagyhalászat tárgyát és minden kigondolható halfogó eszközzel iparkodnak prédául ejteni. Sokféle hálófajta, varsa és lazaczsapda szolgál e célra, olyanok is, melyeken a sikerült fogást csöngetű jelzi. Használtnak olyan lazaczsapdákat is, a melyekbe a hal a zuhogók átugrása alkalmával okvetetlenül beleesik; továbbá több-ágú szigonynyal is fogdossák és ezeket különösen csónakból döfik a fáklyafényvel odacsalt halakba; de leginkább mégis csak a horgot alkalmazzák, melyet különösen az angolok külön a lazacfogásra elkészítve bámulatos ügyességgel kezelnek. Nemcsak hazájukban, de az összes lazacos folyók mentén angolokra bukkanhatunk. Erre vonatkozólag *Brehm* szó szerint a következőket írja:

Magasan fönt, az Északi-fok közelében, a Tana-Elf mentén láttam ezen fáradhatatlan halászokat, körülvéve a szunyogok rajától, sűrű fátyolba burkolva ülni, hogy ezen apró vérszopók támadásai ellen legalább némileg védve legyenek. Szép fekvésű zuhogók közelében, a nyírfaerdő kellő közepén állították föl sátraikat, a legnélkülözhetetlenebb élelmiszerekkel hetekre ellátván magukat s itt mint valódi hősök daczoltak széllel, zivatarral, magánnyal és szunyogokkal; megelégszenek sovány eledellel, a társaság hiányát nem érzik, sőt ellentmondás nélkül fizetnek a tulajdonosnak néhány ezer márkányi bért, hogy hat hétig kedvük szerint halászassanak; azonfölül zsákmányuk legnagyobb részét a körülfekvő majorok birtokosainak ingyen engedik át.

Norvégia partjain nem egy utazónak tűntek már föl azok a fehér sávok vagy foltok, melyek nyilván mesterséges úton kerültek egyes sziklafalakra. Ezek a mázolások a lazaczhalászat üzeméhez tartoznak. *Grieg James* erre vonatkozólag *Kückenthal*hoz kérdést intézett, főleg azt akarván tudni, hogy miben áll manapság a halászat ezen sajátos nemének lényege. A válasz a következő volt: „Az egész norvégiai part mentén, föl egészen a Finmarkokig, itt-ott fehérre mázolt sziklákat lehet látni. Ezen fehér helyeknek az volna a céljuk, hogy a lazacot odacsalják. A legtöbb halászember azt tartja, hogy a lazacok ezen fehér helyeket vízeséseknek nézik. Ilyen helyeken a halakat állandóan ott levő szerszámokkal fogják. Csalogató szerül olykor fehérre mázolt és a vízbe bocsátott deszkát is használnak. Ugy látszik, hogy újabb időben mindinkább abban hagyják a lazaczhalászat ezen módját; míg azelőtt igen gyakran lehetett látni bemázolt sziklákat, most évről-évre ritkábbak lesznek.

Amerika északnyugati államaiban, különösen Columbia folyón a lazacfogást valósággal gépüzemben végzik. A „Scientific American” szerint ehhez egy hatalmas, mintegy 17 m. átmérőjű vízikereket használnak, a melynek lapátjait hálók alkotják. Ezen hálóskereke-

ket hajókra, avagy tutajokra szerelik s maga a víz ereje hajtja a kerekeket. A hálókba került halakat a kerék felemeli s egy bizonyos magasságból a hajóba dobja. Ott aztán az emberek a gerinczagy átmetszése által megölik az állatot, mások ismét nagy hirtelenséggel kizsigerelik. A hivatkozott lap állítása szerint vannak napok, a mikor egy ilyen kerék 24 óránként 50 tonna halat fog, 1000 dollár értékben. Ilyen kereket több százat lehet a Columbia folyón találni s vannak társulatok, a melyek tizenkettőt, sőt többet is foglalkoztatnak. A kerekeket „Whels of fortune”, vagyis szerencsekerék néven ismerik. Működésük folytonos, vagyis az üzem éjjel-nappal tart. A halakat hálók segítségével a kerekhez terelik, hogy így még sikeresebbé tegyék a fogást. Voltak idők, a mikor a folyót egészen is átkötötték, hogy a halak teljes bizonyossággal a kerékhez jussanak.

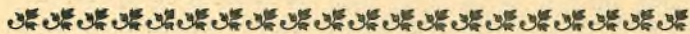
Halkülönlegességről lévén szó, e kategóriában helyén való lesz, ha az *ángolnáról* (*Anguilla anguilla*) is megemlékezem néhány szóban, a mennyiben e hal többször került már hálóba a Duna vízében és én magam is fogtam már horoggal a Dunából angolnát. Természetesen kivételes előfordulása miatt nálunk nem képezhetette a különleges halászat tárgyát, csak aféle „csodabogár” számban vették halászaink, ha néhanapján egy-egy hálóba került s ma is a legnagyobb szenzációk közé tartozik, ha egy-egy angolna kerül hálóba. Eltekintve e körülménytől, még sem lesz tán felesleges, ha ennek a „csodabogár” hálnak halászatáról egyet-mást fölemlíték.

Az angolna-halászatot mindenütt szorgalmasan üzik. A comacchiói lagunákban már évszázadok óta nagy-szerű berendezéseket létesítettek; ezen lagunák azelőtt elhagyatott mocsárnál egyebek nem voltak, most pedig rendezett tavakká alakították át, melyek czélszerű zsilipekkel, vízárkokkal és útvesztőkkel vannak ellátva. A halászat középpontja *Comacchio*, egy szegényes kis város, melyet majdnem kizárólag csak azok lakják, kik angolna-halászattal foglalkoznak. Ezen halászok sajátos viszonyok között élnek; rájuk nézve még a középkorban adott törvények a mérvadóak; szellemi elmaradottságuk valóban páratlan; de az angolna élethistóriáját jobban ismerik, mint bármelyik pályatársuk. Egész életük, minden gondolkodásuk és igyekezetük középpontja ez a hal. A fiatal halivadék fölszállásakor friss élet pezsdül ezen sajátos birodalomban; a városka apraja-nagyja jól szemmel tartja a vándorló seregeket, megbecslik számukat és azon fáradoznak, hogy bizonyos tenyésztavak felé tereljék, melyekben apróbb halacskák bebocsátásával már jó előre gondoskodtak bőséges táplálékról. Mondják, hogy Comacchióban az angolnaivadék fölhatolása február 2-án kezdődik és április végéig tart, azaz ezalatt többször ismétlődik. Ezen idő eltelte után elzárják a zsilipeket és egyelőre csakis a tengerből, vagyis a szomszédos Póból odavezetendő víz szabályozásával foglalkoznak. Augusztusban, előzetes istentisztelet után megkezdődik a halászat, mert ilyenkor az 5—6 esztendő előtt elfogott angolnák a tengerbe igyekeznek visszavándorolni. A mesterségesen elkészített útvesztők miatt a halak bizonyos, szoros körülfűrt helyeken gyűlnek össze, melyekből azután minden nehézség nélkül kihalászhatók. A zsákmány egy részét elevenen szállítják a szomszédos helységekbe és városokba, másik részét főzve küldik szét, a harmadikat besózzák és a negyedik részt füstölik. Venezia, Róma, Nápoly és Olaszország más nagyobb városai majdnem kizárólag Comacchióból szerzik be

angolnaszükségletüket; ezen halászat tetemes nyereséggel jár.

Schleswig-Holsteinban, valamint a Keleti-tenger tartományjaiban szintén sok ángolnát fognak, nemkülönben az Északi-tenger partjain is, de a legtöbbet mégis csak Hollandiában halászzsák. Angliát és különösen Londont ez látja el ángolnával; Berlin a legtöbb ángolnát az Északi-tengerből kapja.

Húsa a legpompásabb valamennyi édesvízi halé között, miért is mindig akad vevője. A német partokon az ángolna úgy frissen, mint páczolva és füstölve igen fontos kereskedelmi cikk; innen szállítják egyrészt Szt-Pétervárig, másrészt Romániáig.*) (Folytatjuk.)

TÁRSULATOK.

A Varrasúr-negyedi vágvízi halászati társulat f. évi július hó 23-án tartotta Tornócson évi rendes közgyűlését *Ajtics Horváth* Dezső elnökletével.

Az igazgató évi jelentéséből kiemelendő, hogy a társulat 1907. évi bevétele 1884 K 37 f volt, abból 1190 K a vízterület bérlete fejében folyt be; a kiadás 1091 K 13 fillérre rúgott, beleértve a tagok között bérjárulék fejében kiosztott 902 K 63 fillért.

Az 1908. évre a költségeloirányzatot 220 K-ban állapították meg s fedezetére kat. holdanként 10 fillér járulékot vetettek ki.

A halállomány emelkedése örvendetes módon észlelhető, különösen — a már huzamosabb idő óta folytatott süllőikrahelyezés eredményeképp — a süllő szaporodása. A társulat ebbeli tevékenységét nagyban akadályozza azonban még mindig az orvhalászat, a melyet különösen a víz mentén s vizen dolgozó egyéb foglalkozású egyének űznek s a kiket éppen ezért rendkívül nehéz ellenőrizni. De nagy veszedelmet rejt magában a Vág vízének a folyton szaporodó gyarak által való mind nagyobb mérvű szennyezése is; az e téren észlelhető bajok orvoslása iránt a társulat a földművelésügyi minisztériumhoz fordult.

A „Sepsi-Oltvölgyi“ halászati társulat július hó 27-én tartotta meg évi rendes közgyűlését Sepsiszentgyörgyön dr. *Daday* Vilmos elnökletével. A tavaszi árvízi kiöntések elmaradása a halak ívását kedvezőtlenül befolyásolta. Másrészt a folyó mentén sűrűn fekvő községek szennyezése miatt a nagy szárazságban rendkívül leapadt víz sem volt alkalmas a halak fejlődésére, az orvhalászat pusztítása is rendkívüli mérvet öltött. Különösen a robbantó szerekkel való halászat harapózott el, miért is a dinamit kiszolgáltatását törvényhozásilag kellene megszorítani. Összesen 18 kihágási esetet torolt meg a bíróság 606 K büntetéssel. A társulat közel 70 km. hosszú vízvonala mellett 15 község fekszik, éppen azért a fokozottabb ellenőrzésre a 7 bérleti szakasznak megfelelőleg a társulat szigorú szerződésekkkel 7 pástor alkalmazását határozta el. A társulat jövő évi költségvetésében 530 K kiadás van előirányozva; részleges fedezetül az eddigi bérjövödelmekből létesített 2000 K törzsvagyon kamatai s a tagok járulécai fognak szolgálni. (gh.)

VEGYESEK.

A lazaczfogás Kanadában. Az északamerikai Egyesült-Államok lazacszükségletének nagy igényeit úgyszólván kizárólag a halgazdag kanadai vizek hivatottak kielégíteni. Kanada folyóvizei közül lazacfélében a legdúsabbak a Fraser-River és a Sklena-River a brit-kolumbiai partok hosszában. A kifogott lazaczközpontokat Kanada halkonzervgyárai, az ú. n. Cannerie-k szokták feldolgozni s exportálják nemcsak az Unióba, hanem tengereken túlra is. A kanadaiak

tavalyi lazaczfogása, eddigi hírnevével ellentétben nem felelt meg a várakozásnak. Míg ugyanis az előző években olykor több száz-ezer láda lazaczkonzerv kerül a halpiacra, 1907-ben alig száz-ezer láda került kivitelre. Egy-egy láda 48 darab 1/4—1/2 kilónyi súlyú konzervdobozt tartalmaz.

Általában minden negyedik esztendő szokott a lazaczfogóknak kedvezni. Iváskor legtöbb a kanadai lazac a Fraser folyóban s néhány a brit-kolumbiai partokon a tengerbe ömlő rövidebb-hosszabb folyású vizek torkolatánál. Felette kedvező lazaczevek volt az 1897., 1901. és 1905. esztendők; előreláthatólag az 1909-iki is az lesz. 1905-ben a kanadai Cannerie-k nem is voltak képesek az összefogdosott lazaczközpontok konzerválni. Kanada lazacza korántsem azonos Közép-Európa vizeinek finom, ízes húsú lazaczával; Kanada lazaczának, az *Onchorhynchus*-nak húsa valamivel vörösebb és szárazabb a mi *Salmon* húsánál, így tehát értékben sem kelhet versenyre a hírneves rajnai lazaczczal. *Súlyom.*

Egy különös halfogás. Ritka szép 2 1/2 kilós czompót fogott egy horgász a napokban Bécs mellett a Duna régi ágában és pedig különösen érdekes körülmények között. Az illető igen finom, gilisztákkal csalizot sügérhorgot vetett a vízbe s türelemmel nézte, a mint a kis sügérek a tollszárbuktatót egyre a víz alá billentették s aztán a csalit ismét elbocsátották; valószínűleg a gilisztáknak legnagyobb részét már lerágcsálták a horogról. A horgász lassan felhúzza a zsineget, hogy megnéze a csalit s ezzel a csalit gyorsan a felső vízrétegekbe rántotta fel, de ez alkalommal oly erős ellenállást tapasztalt, hogy abban hagyta s megint lebocsátotta a zsineget. Ez most ismét alászalt a vízfenékre, a miből következtetni lehetett, hogy jókora hal akadt rajta. A hal azonban nem engedte magát kifárasztani, bármily óvatosan próbálkozott vele a horgász. Végre sikerült neki a halat sekélyesebb, iszapos vízbe terelni s felhasználva a víz zavarosságát, szerencsésen partra vonni. A hal nem a száján akadt volt fenn, hanem a horog bőrbe, ép a hasuszonya alatt fúródott be, a mi pedig a hal ángolnászerű síma teste mellett valóban nem mindennapi eset.

A newyorki halpiacz. Amerika minden tája hozzájárul ahhoz, hogy a nagy világáros epikurjainak szükségletét fedezze a tenger friss termékeivel. Nemcsak a város közvetlen közelében, de több ezer mérföldnyi távolságban is a Columbia folyón, a newyorki piac számára dolgoznak a halászok s a közlekedés könnyűsége oly fokot ért el, hogy már-már nem jó tekintetbe, közelebről vagy távolabbról érkezik-e zsákmány. Vegyük például a tekintélyes és finom tengeri rákot. Minden évben távolabbra kell menni e nagy értékű élelmiczkért. Eddig Uj-Anglia szolgáltatta a New-Yorkban elfogyasztott tengeri rákok túlnyomó részét, ma már Uj-Braunschweig és Uj-Skóczia a fő beszerzési forrásai.

A tavasz közeledésének egyik jele a tengeri rákok árának emelkedése. Télen a Fulton-piaczon a nagybani ár fontonként 18 cent, vagyis egy hordó 30—40 dollár. Márczius végén már az ár hordónként 60—70 dollárra emelkedik, vagyis fontonként majdnem 40 centre.

A ki a newyorki halpiacot igazi jelentőségében akarja megismerni, jól teszi, ha korán reggel látogatja meg a Fulton-piacot. A nagyban való eladás 4 órakor veszi kezdetét. A vásárlók közt főleg a nagy szállodák és vendéglők szerepelnek, melyek óriási készleteket vesznek igénybe a piac legjobb áruiból. Az East-End idegen népe különös előszeretettel van a friss vízi halak iránt.

De nem minden halat fogyasztanak el New-Yorkban. Nagy számmal vannak idegen városok ügynökei is és ezek rengeteg hajózállományokat indítanak nyugatra, St. Louis, Chicago felé. Hihetetlenül hangzik bár, de tény, hogy sok tőkehalat küldenek eredeti hazájába, Bostonba is. Persze még nagyobb mennyiségeket szállítanak Bostonból New-Yorkba s az új-angliai halászok fogják még ma is legnagyobb részét az elfogyasztott, roppant mennyiségű tőkehalnak.

Általában kevés idő telik el attól fogva, hogy a halat a vízből kiemelik, addig, a midőn az asztalra felszolgálják. A ki magának New-York valamelyik előkelő éttermében tőkehalat rendel, biztos lehet afelől, hogy 24 órával előbb a hal még az Atlanti-tengerben ficzkándozott. Minden valószínűség szerint előtte való nap reggel fogták a halászok, aztán jég közé csomagolták s Boston vagy New-York felé útnak indították. Bostonból minden nap délután 5 órakor egy külön halvonat indul s korán reggel ér Harlembe épp oly gyorsasággal mint egy gyorsvonat.

Lazaczczal a nyugat látja el New-Yorkot s a maine-i lazacot lassanként az oregoni váltja fel. De Labradorban is sokat fognak. Tavasszal mindennap egy kocsiakomány érkezik New-Yorkba.

*) Brehm—Kohaut.

